

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์ (10)

บันทึกจากผู้เขียน (12)

บทนำ 1

บทที่ 1 สัญชาตญาณแห่งการแบ่งแยก 21

บทที่ 2 สัญชาตญาณแห่งความเป็นลบ 53

บทที่ 3 สัญชาตญาณแห่งเส้นตรง 87

บทที่ 4 สัญชาตญาณแห่งความกลัว 121

บทที่ 5 สัญชาตญาณแห่งขนาด 149

บทที่ 6 สัญชาตญาณแห่งการเหมารวม 177

บทที่ 7 สัญชาตญาณแห่งโชคชะตา 197

บทที่ 8 สัญชาตญาณแห่งมุมมองด้านเดียว 219

บทที่ 9 สัญชาตญาณแห่งการดำหนิ 241

บทที่ 10 สัญชาตญาณแห่งความเร่งด่วน 263

บทที่ 11 การรู้ข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติ 287

หลักทั่วไปของการรู้ข้อเท็จจริง 301

บทส่งท้าย 303

คำขอบคุณ 307

ภาคผนวก: ประเทศของคุณทำได้ดีแค่ไหน 313

หมายเหตุ 323

ประวัติผู้เขียน 353

คำนำสำนักพิมพ์

ทุกคนบ่นว่าโลกแย่ลง

คุณบ่นว่าโลกแย่ เพื่อนของคุณก็บ่นว่าโลกแย่ คนรุ่นปู่ย่าก็พร่ำบ่นว่าเมื่อก่อนดีกว่าตอนนี้ ชาวในสื่อเกือบทั้งหมดที่ได้ยินได้ฟังก็เหมือนจะย้ำเช่นนี้ ม่านหมอกบังตาฉาบหนาอีกชั้นด้วยสัญญาณ 10 อย่างในตัวของเราเอง ก็ไม่แปลกที่เราต่างเชื่อสนิทใจเลยว่า โลกเดี๋ยวนี้กลายเป็นเกลียดชังที่อยู่ยากและน่ากลัว มันทรมานใจเราทุกคน ส่งผลบันทึกว่าสิ่งที่เราคิด

แต่จะมีสักกี่คนที่หยุดคิดว่า จริงๆ แล้วเป็นอย่างนั้นหรือเปล่า

ณ ห้องทำงานเล็กๆ มุมหนึ่งของโลก ยังมีแพทย์ ศาสตราจารย์ และนักวิจัยชาวสวีเดนผู้หลงใหลในข้อเท็จจริง และมายากลกลืนตาบ กับลูกชายแท้ๆ และลูกสะใภ้ของเขา ได้ค่อยๆ แกะรอยข้อมูลที่ผู้คนมองข้าม ค้นลึก สืบย้อน ทำนาย และใช้สูตรอันน่าทึ่งเฉพาะตัวคำนวณ จนพบว่า ไม่ใช่เช่นนี้! โลกไม่ได้แย่ลงเลย

ความจริงอันเรียบง่ายตรงไปตรงมาที่ฮันส์ โรสลิง ผู้ลวงลับค้นพบ ได้สร้างปรากฏการณ์สนั่นสะเทือนเวทีนานาชาติที่สำคัญ ทั้งของสภาเศรษฐกิจโลก ธนาคารโลก TED Talks และอีกมากมายหลายเวที เขากลายเป็นหนึ่งในบุคคลผู้ทรงอิทธิพลของนิตยสาร *TIME* ด้วยการค้นพบนี้

ความจริงที่อันสฤทิตทั้งชีวิตเรียกร้องให้ผู้คนมองเห็น ไม่เพียงทำให้เขามั่นใจว่าการกลืนดาบยาวลงคอจะไม่ทำให้เขาตาย แต่มันยังกลายมาเป็นหนังสือแห่งยุคเล่มนี้ ที่สอนให้เราเรียนรู้ที่จะวางใจในโลกที่เราเหยียบยืนอยู่ หนังสือที่ได้รับการยกย่องจากสื่อชั้นนำมากมาย รวมถึงสื่อด้านธุรกิจการเงินอย่าง Bloomberg และ Financial Times เพราะมันไม่ได้แค่ส่องสะท้อนเรื่องราวสำคัญแก่ชีวิต แต่ยังพลิกมุมมองเรื่องธุรกิจและตลาดโลกไปอย่างกลับด้านและยากจะคัดง้างได้

สุดท้ายแล้ว “ทักษะแห่งการมองโลกตามความเป็นจริง” อาวุธที่หนังสือเล่มนี้จะมอบให้ นั่น สำคัญกับเราทุกคน ในทุกวัน และในทุกทิศทางที่เลือกก้าวไป และเราจะบรรลุมันก็ด้วยการรู้จักควบคุมสัญชาตญาณ 10 อย่างของเราให้ได้

ด้วยหนังสือเล่มนี้ ฮันส์เซย่าแรง ๆ ให้เรากระเด็นออกจากกล่องใบเล็กที่ก้องสะท้อนเสียงลงซ้ำซากว่า โลกแย่ เราต้องแก้ไข มาสงสัยในความจริงข้อเดียวที่มีพลังพลิกชีวิตของทุกคนได้ นั่นคือความจริงที่ว่า หรือจริงๆ แล้ว โลกไม่ได้เคยดีไปกว่าตอนนี้

AMARIN
HOW TO

เมษายน 2562

บทนำ

คำใบ้ถึงชอบละครสัตว์

ผมชอบละครสัตว์ ชอบดูตัวตลกโยนเหรียญไฟฟ้าที่ส่งเสียงดังขึ้นไปหรือไม้ก้านักกายกรรมบนเชือกตีลังการวดเดี่ยวลึบรอบ ชอบการแสดงที่น่าทึ่งและความรู้สึกตื่นเต้นหัวใจพองโตเมื่อได้เห็นสิ่งที่ไม่น่าเป็นไปได้

เมื่อผมยังเด็ก ผมฝันอยากจะเป็นนักแสดงในละครสัตว์ แต่ความฝันที่พ่อแม่มีต่อผมนั้น คือการให้การศึกษาที่ดีแบบที่พวกเขาไม่เคยได้รับ ผมจึงได้เรียนแพทยศาสตร์

บ่ายวันหนึ่งที่โรงเรียนแพทย์ ในชั่วโมงบรรยายอันน่าเบื่อเกี่ยวกับการทำงานของคอ อาจารย์ของพวกเขาเราอธิบายว่า “หากมีบางอย่าง

ติดอยู่ในคอ เราทำให้ช่องคอตรงได้โดยการดึงกระดูกคางให้เคลื่อนออกมา” และแสดงภาพเอกซเรย์ของนักกอล์ฟให้ดูประกอบ

ทันใดนั้น ผมก็เกิดแรงบันดาลใจขึ้นทันทีว่า ความฝันของผมนั้น ยังไม่สิ้นสุดลง เมื่อไม่กี่สัปดาห์ก่อนหน้านี้ ระหว่างการเรียนเรื่องปฏิกิริยา รีเฟล็กซ์ของร่างกาย ผมพบว่า เมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมชั้นทั้งหมด ผมสอดนิ้วเข้าไปในคอได้ดีที่สุดโดยไม่ส้ารอกออกมา ตอนนั้นผมก็ไม่ได้ภูมิใจเท่าไรนัก เพราะไม่ได้คิดว่ามันเป็นทักษะที่สำคัญอะไร แต่ตอนนี้ผมรู้คุณค่าแล้ว แล้วความฝันในวัยเด็กของผมก็หวนกลับมา ผมตัดสินใจจะเป็นนักกอล์ฟ

ความพยายามในครั้งแรกๆ นั้นไม่ได้ผลสักเท่าไร เพราะผมไม่มีดาบ ผมจึงใช้คันทัดตปลาแทน แต่ไม่ว่าผมจะยื่นหน้ากระຈกห้องน้ำและลองพยายามกี่ครั้ง ผมก็ใส่เบ็ดตปลาเข้าไปได้แค่ไม่กี่นิ้วแล้วก็ติด สุดท้ายผมก็เลิกล้มความฝันของผมอีกครั้ง เป็นครั้งที่สอง

สามปีต่อมาผมเป็นแพทย์ฝึกหัดในหอผู้ป่วย ผู้ป่วยรายแรกๆ ของผมคนหนึ่งเป็นชายชราที่มาด้วยอาการไอเรื้อรัง ผมมักจะถามเสมอว่าผู้ป่วยทำงานอะไรเพราะอาจเกี่ยวข้องกับอาการ ปรากฏว่าเขาเคยมีอาชีพกอล์ฟ ลองคิดดูว่าผมอึ้งแค่ไหนที่เขาอาชีพนักกอล์ฟเหมือนในภาพเอกซเรย์ และเมื่อผมเล่าให้เขาฟังถึงความพยายามกอล์ฟเบ็ดตปลา เขาก็บอกว่า “หมอ หมอไม่รู้หรือว่าค้อมันแบน สิ่งที่จะใส่เข้าไปได้ต้องเป็นของแบนๆ เท่านั้น เขาเลยต้องกอล์ฟกัน”

คืนนั้นหลังเลิกงานผมเห็นกระบวยตักซุบที่มีด้ามจับแบนและตรง ผมจึงลองฝึกกอล์ฟทันที ไม่นานผมก็ใส่ด้ามกระบวยลงไปคอได้ทั้งด้าม ผมตื่นเต้นมาก แต่ผมก็ไม่ได้ฝันจะเป็นนักกอล์ฟด้ามกระบวยหรอก วันต่อมาผมจึงลงประกาศในหนังสือพิมพ์และไม่านก็ได้สิ่งที่ต้องการ นั่นคือดาบปลายปืนของกองทัพสวีเดนรุ่นปี 1809 เมื่อผมหย่อนดาบนั้นลงคอสำเร็จแล้ว ผมทั้งภูมิใจกับความสำเร้จนั้นและกับการที่ได้เอาอาวุธเก่ามาใช้ใหม่ได้อย่างคุ้มค่า

การกอล์ฟเป็นสิ่งที่ไม่แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้มันจริงๆ แล้วเป็นไปได้ และทำให้มนุษย์เกิดแรงบันดาลใจที่จะคิดนอกกรอบของสิ่งที่เห็น บางครั้งผมก็แสดงศิลปะอินเดียนโบราณนี้หลังการบรรยาย

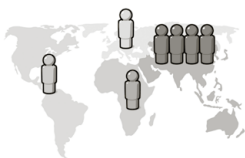
เกี่ยวกับการพัฒนาของโลก ผมปีนขึ้นไปยืนบนโต๊ะ ถอดเสื้อลายตารางหมากรุกออก เหลือเพียงเสื้อกล้ามดำลายสายฟ้าสีทองวิบวิบ ผมขอให้ผู้ฟังเงียบ และเมื่อเสียงกลองดังขึ้น ผมเริ่มหย่อนดาบลงคอ ทางแขนออก จากนั้นผู้ชมก็ส่งเสียงครืนคะนอง

ทดสอบตนเอง

หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกและวิธีการเข้าใจโลก แต่แล้วทำไมถึงต้องเริ่มด้วยละครสัตว์ และทำไมผมจึงจบการบรรยายด้วยการแสดงในชุดเสื้อกล้ามวิบวิบ ผมจะอธิบายเหตุผลต่อไป แต่ก่อนอื่น ผมอยากให้ผู้อ่านทดสอบความรู้เกี่ยวกับโลกก่อน หากกระดาษและดินสอแล้วลองตอบคำถามทั้ง 13 ข้อข้างล่างนี้

1. ในประเทศทั้งหมดในโลกที่มีรายได้น้อยทุกวันนี้ มีเด็กผู้หญิงจำนวนเท่าไรที่จบการศึกษาระดับประถม
A. ร้อยละ 20
B. ร้อยละ 40
C. ร้อยละ 60
2. ประชากรส่วนใหญ่ของโลกอาศัยอยู่ใน
A. ประเทศที่มีรายได้น้อย
B. ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง
C. ประเทศที่มีรายได้สูง
3. 20 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนของประชากรโลกที่อยู่อย่างยากจนข้นแค้นมีจำนวน
A. เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว
B. ไกล่เคียงเดิม
C. ลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง

4. อายุเฉลี่ยของคนในโลกปัจจุบันนี้อยู่ที่
- A. 50 ปี
 - B. 60 ปี
 - C. 70 ปี
5. ทุกวันนี้มีเด็กอายุ 0 - 15 ปีจำนวนสองพันล้านคนบนโลก ในปี 2100 จะมีเด็กจำนวนเท่าไรตามข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ
- A. สี่พันล้านคน
 - B. สามพันล้านคน
 - C. สองพันล้านคน
6. องค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าในปี 2100 ประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นอีกสี่พันล้านคน ด้วยเหตุผลหลักคือ
- A. มีเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) จำนวนมากขึ้น
 - B. มีผู้ใหญ่ (อายุ 15 - 74 ปี) จำนวนมากขึ้น
 - C. มีคนสูงอายุ (อายุมากกว่า 75 ปี) จำนวนมากขึ้น
7. จำนวนคนที่เสียชีวิตจากภัยธรรมชาติในช่วงหนึ่งร้อยปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร
- A. เพิ่มขึ้นมากกว่าเท่าตัว
 - B. ใกล้เคียงเดิม
 - C. ลดลงเหลือน้อยกว่าครึ่ง
8. ปัจจุบันมีคนอาศัยบนโลกประมาณเจ็ดพันล้านคน ภาพใดแสดงที่อยู่ของคนบนโลกได้ดีที่สุด (ภาพคน 1 คนแทนประชากรหนึ่งพันล้านคน)

A

B

C

9. มีเด็กอายุ 1 ปีจำนวนเท่าไรที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคในปัจจุบัน
- A. ร้อยละ 20
 - B. ร้อยละ 50
 - C. ร้อยละ 80
10. ผู้ชายอายุ 30 ปีทั่วโลกเคยผ่านการเรียนหนังสือในโรงเรียนเฉลี่ย 10 ปี ผู้หญิงอายุเท่ากันมีเวลาเรียนเฉลี่ยเท่าไร
- A. 9 ปี
 - B. 6 ปี
 - C. 3 ปี
11. ในปี 1996 เสือ หมิแพนด้า และแรดดำถูกจัดเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ในกลุ่มนี้ปัจจุบันยังเหลือกี่ชนิดที่ยังคงใกล้สูญพันธุ์
- A. 2 ชนิด
 - B. 1 ชนิด
 - C. 0 ชนิด
12. ประชากรโลกจำนวนเท่าไรที่เข้าถึงไฟฟ้า
- A. ร้อยละ 20
 - B. ร้อยละ 50
 - C. ร้อยละ 80
13. ผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิอากาศโลกเชื่อว่า อีก 100 ปีข้างหน้าอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกจะ...
- A. เพิ่มขึ้น
 - B. เท่าเดิม
 - C. ลดลง

เฉลยคำตอบ...

1: C, 2: B, 3: C, 4: C, 5: C, 6: B, 7: C, 8: A, 9: C, 10: A,
11: C, 12: C, 13: A

ตอบถูกแต่ละข้อได้ 1 คะแนน จดคะแนนรวมที่ได้ไว้ในกระดาษ

นักวิทยาศาสตร์ ลิงชิมแปนซี และคุณ

คุณตอบคำถามได้หรือไม่ ตอบผิดเยอะหรือเปล่า รู้สึกเหมือนว่าต้องเดาหลายข้อไหม ถ้าใช่ ผมขอบอกสิ่งที่จะช่วยให้คุณรู้สึกดีขึ้นสองประการ

ประการแรก เมื่อคุณอ่านหนังสือเล่มนี้จบ คุณจะตอบคำถามได้ดีขึ้น ไม่ใช่เพราะผมให้คุณนั่งท่องข้อมูลสถิติของโลก (แม้ผมจะเป็นอาจารย์ด้านสุขภาพโลก แต่ผมไม่ได้บ้านะครับ) คุณจะตอบคำถามได้ดีขึ้นเพราะผมจะสอนวิธีคิดง่าย ๆ ที่ช่วยให้คุณมองเห็นภาพใหญ่ของโลกได้ดีขึ้น และพัฒนาการรับรู้ความเป็นไปของโลกโดยไม่ต้องเรียนรู้รายละเอียด

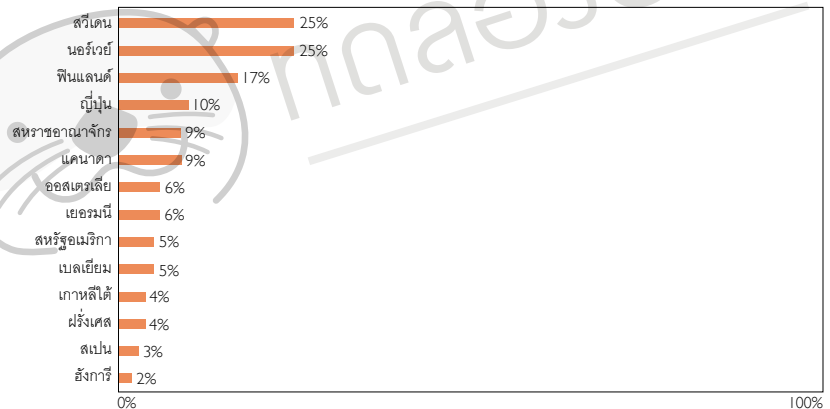
ประการที่สอง หากคุณทำแบบทดสอบได้คะแนนไม่ดี คุณยังมีเพื่อนอีกมากมายอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน

หลายสิบปีที่ผ่านมามีได้ถามคำถามข้อเท็จจริงหลายร้อยข้อเกี่ยวกับความยากจนและความมั่งคั่ง การเติบโตของประชากร การเกิด การตาย การศึกษา สุขภาพ เพศ ความรุนแรง พลังงาน และสิ่งแวดล้อม รูปแบบและแนวโน้มของโลกพื้นฐาน โดยได้ถามคนหลายพันคนทั่วโลก คำถามนั้นไม่ซับซ้อนหรือหลอกล่อแต่อย่างใด ผมเลือกใช้เฉพาะข้อมูลที่มีระบุไว้ชัดเจนไม่เป็นที่กังขา แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังตอบได้ไม่ถูกต้อง

ตัวอย่างเช่นคำถามที่สามที่เกี่ยวกับแนวโน้มของความยากจนขึ้นแค้นในเวลายี่สิบปีที่ผ่านมา สัดส่วนประชากรโลกที่อาศัยอยู่อย่างแร้นแค้นนั้นลดลงครั้งหนึ่ง ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงอันยิ่งใหญ่ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญมากที่เกิดขึ้นบนโลกในช่วงชีวิตของผม เป็นข้อเท็จจริงพื้นฐานเกี่ยวกับชีวิตบนโลกที่ควรรู้ แต่คนส่วนใหญ่กลับไม่รู้ มีเพียงร้อยละ 7 เท่านั้น – น้อยกว่าหนึ่งในสิบเสียอีก – ที่ตอบคำถามถูก

ผลการตอบคำถามที่ 3: สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูก

20 ปีที่ผ่านมา สัดส่วนของประชากรโลกที่อยู่อย่างยากจนขึ้นแค้นมีจำนวน (คำตอบ: ลดลงเกือบครึ่งหนึ่ง)

ที่มา: Ipsos MORI[1] และ Novus[1]

(ใช่แล้ว ผมพูดถึงเรื่องการลดลงของความยากจนทั่วโลกในสื่อของสวีเดน มาตลอด)

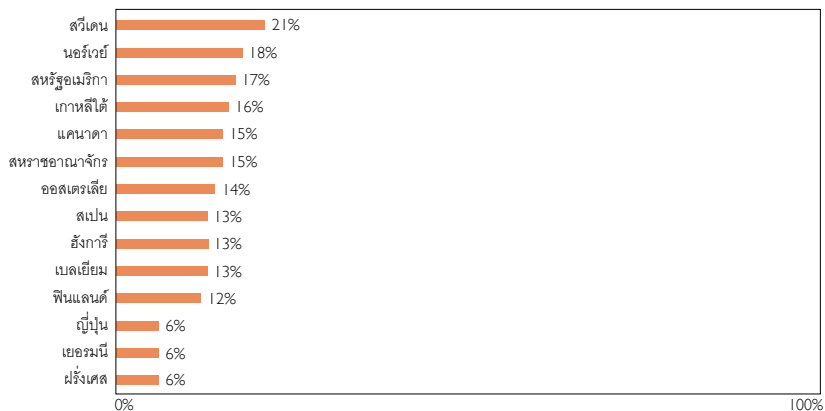
พรรคเดโมแครตและพรรครีพับลิกันของสหรัฐมักจะหาว่าฝ่ายตรงข้ามไม่รู้ข้อมูล หากพวกเขาหันมาประเมินความรู้ของตนเองแทนที่จะพุ่งเป้าไปที่คนอื่น บางทีทุกคนอาจจะเจียมเนื้อเจียมตัวกว่านี้ เมื่อเราถามคำถามนี้ในสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 5 ที่ตอบถูก อีกร้อยละ 95 ไม่ว่าจะสนับสนุนพรรคใดต่างก็เชื่อว่าความยากจนขึ้นค้ำนั้นไม่เปลี่ยนแปลงเลยใน 20 ปีที่ผ่านมา หรืออาจแย่กว่านั้น คิดว่าจำนวนคนยากจนเพิ่มขึ้นอีกซึ่งตรงข้ามกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงโดยสิ้นเชิง

ลองดูตัวอย่างอีกข้อ คำถามที่เกี่ยวกับการได้รับวัคซีน เด็กเกือบทั้งโลกล้วนได้รับวัคซีนแล้วในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่น่าทึ่ง เพราะนั่นแปลว่ามนุษย์เกือบทุกคนที่มีชีวิตบนโลกเข้าถึงการสาธารณสุขพื้นฐานไม่มากก็น้อยแล้ว แต่คนส่วนใหญ่ไม่รู้ความจริงข้อนี้ มีเพียงร้อยละ 13 ที่ตอบถูก

ผลการตอบคำถามที่ 9: สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูก

มีเด็กอายุ 1 ปีจำนวนเท่าไรที่ได้รับวัคซีนป้องกันโรคในปัจจุบัน

(คำตอบ: ร้อยละ 80)

ที่มา: Ipsos MORI[1] และ Novus[1]

ผู้คนร้อยละ 86 ตอบคำถามข้อสุดท้ายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศได้ถูกต้อง เราทดสอบความรู้ทั่วไปนี้โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์กับประเทศที่ร่ำรวยทั้งหลาย คนส่วนใหญ่รู้ว่าผู้เชี่ยวชาญด้านภูมิอากาศพยากรณ์ว่าอุณหภูมิจะสูงขึ้น และในเวลาไม่กี่สิบปีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ได้ออกจากห้องทดลองไปสู่สาธารณชน นับเป็นความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในการสร้างความตระหนักแก่สาธารณะ

นอกจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศแล้ว คำถามในเรื่องอื่นๆ แสดงให้เห็นถึงความรู้ที่น้อยมาก (ผมไม่ได้หมายถึงความโง่หรืออะไรทำนองนั้น แต่เกิดจากการขาดความรู้ที่ถูกต้อง) ในปี 2017 เราถามคำถามผู้คนเกือบ 12,000 คนจากประเทศ 14 ประเทศ โดยเฉลี่ยแล้วพวกเขาตอบคำถาม 12 ข้อแรกถูกต้องเพียง 2 ข้อ ไม่มีใครได้คะแนนเต็ม มีเพียงคนเดียว (จากสวีเดน) ที่ตอบถูก 11 จาก 12 ข้อ และคนที่ตอบไม่ถูกเลยสักข้อมีจำนวนถึงร้อยละ 15

คุณอาจคิดว่าคนที่ได้รับการศึกษามากกว่าหรือคนที่สนใจในเรื่องเหล่านี้จะทำคะแนนได้ดีกว่า ผมก็เคยคิดเช่นนั้น แต่มันเป็นความคิดที่ผิด ผมถามคำถามเหล่านี้กับผู้ชมผู้ฟังทั่วโลกจากสาขาอาชีพต่างๆ เช่น นักเรียนแพทย์ ครู อาจารย์ นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียง วาณิชธนกร² ผู้บริหารในบริษัทข้ามชาติ นักข่าว นักเคลื่อนไหว และแม้แต่ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองอาวุโส คนกลุ่มนี้ถือเป็นผู้มีการศึกษาสูงที่สนใจความเป็นไปของโลก แต่ส่วนใหญ่กลับตอบผิด บางคนได้คะแนนน้อยกว่าคนทั่วไปเสียอีก ผลคะแนนที่ต่ำจนน่าตกใจมาจากกลุ่มผู้ได้รับรางวัลโนเบลและนักวิจัยทางการแพทย์ คำถามเหล่านี้ไม่ได้วัดความฉลาด แต่แสดงให้เห็นว่าทุกคนเข้าใจโลกผิดไปอย่างมหันต์

ไม่เพียงแต่เข้าใจผิดอย่างมหันต์ แต่ยังเข้าใจผิดอย่างมีแบบแผน หมายความว่าผลลัพธ์จากคำถามเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างสุ่ม ซึ่งนั่นแยกว่า

² Investment banker คือ ที่ปรึกษาด้านการเงินและการลงทุนของบริษัท ช่วยกำหนดกลยุทธ์ทางธุรกิจให้แก่บริษัท - ผู้แปล

การสุ่มเสียอีก เพราะคำตอบเหล่านี้ผิดมากกว่าการให้คนที่ไม่มีความรู้เลย มาตอบด้วยซ้ำ

สมมติว่าผมไปสวนสัตว์เพื่อทดสอบคำถามของผมกับลิงชิมแปนซี พร้อมกับถือกล้วยเครือใหญ่ไปด้วย กล้วยแต่ละใบเขียนไว้ว่า A, B และ C และโยนกล้วยเหล่านี้เข้าไปในกรงของลิง จากนั้นผมก็ยืนอยู่นอกกรง อ่านคำถามแต่ละข้อด้วยเสียงดังฟังชัด และจดคำตอบที่ลิงชิมแปนซีเลือกด้วยการฉวยกล้วยที่เขียนตัวอักษรไว้มากิน

ถ้าผมทำอย่างนั้นจริงๆ (สมมตินะครับ ไม่ได้ทำจริงหรอก) ลิงที่หยิบคำตอบอย่างสุ่มจะทำคะแนนได้ดีกว่าคนที่มาตอบคำถามซึ่งมีการศึกษาสูง แต่ไม่เข้าใจโลก แค่ด้วยการใช้โชคล้วนๆ ผู่งลิงชิมแปนซีคงทำคะแนนได้ร้อยละ 33 หรือก็คือทำถูก 4 ข้อ จากคำถาม 12 ข้อแรก เทียบกับมนุษย์ที่ได้คะแนนเฉลี่ยเพียง 2 จาก 12 ข้อ

ไม่เพียงเท่านั้น ลิงเลือกสองตัวเลือกที่ผิดในแต่ละข้อในสัดส่วนเท่าๆ กัน ขณะที่มนุษย์ตอบผิดไปในทางเดียว กล่าวคือ คนทุกกลุ่มที่ผมถามคำถาม ล้วนคิดว่าโลกของเรานั้นน่าหวาดกลัว รุนแรง และสิ้นหวังเกินจริงไปอย่างมาก

ทำไมพวกเราถึงแพชิมแปนซี

ผู้คนมากมายเข้าใจผิดขนาดนี้ได้อย่างไร เป็นไปได้อย่างไรที่คนส่วนใหญ่ ทำคะแนนได้แย่กว่าลิงชิมแปนซี แย่กว่าการสุ่มเลือก

ตอนผมเริ่มตระหนักถึงความไม่รู้อันหนักหนานี้ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 ผมยังไม่รู้สี่คืออะไร เวลานั้นผมได้เริ่มสอนวิชาสุขภาพโลกที่สถาบันแคโรลินสกาในสวีเดน ผมตื่นเต้นเล็กน้อยเพราะนักศึกษาเหล่านั้นแลดูฉลาดเฉลียวอย่างยิ่ง บางทีพวกเขาอาจรู้ทุกอย่างที่ผมจะสอนอยู่แล้วก็ได้ แต่โล่งใจเมื่อพบว่าพวกเขามีความรู้เกี่ยวกับโลกน้อยกว่าลิงเช่นกัน

และยังได้ทดสอบผู้คนมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งค้นพบความไม่รู้อันหนักหนานี้มากขึ้น ไม่เพียงนักศึกษาในชั้นเรียน แต่รวมถึงผู้คนทุกหนทุกแห่ง ผม

คับข้องใจและกังวลมากที่ได้รู้ว่าผู้คนเข้าใจโลกนี้ผิดไปมาก เมื่อใดที่คุณคิดจะใช้จีพีเอสนำทางในรถยนต์ คุณต้องแน่ใจว่าเครื่องนั้นให้ข้อมูลที่ถูกต้อง คุณคงจะไม่เชื่อจีพีเอสหากเครื่องนำทางคุณเหมือนว่าอยู่ในเมืองอื่น ไม่ใช่เมืองที่คุณอยู่จริง เพราะรู้ว่าคุณต้องไปลงเอยผิดที่แน่ๆ เช่นนี้แล้วผู้วางนโยบายและนักการเมืองจะแก้ปัญหาโลกโดยใช้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องได้อย่างไร นักธุรกิจจะตัดสินใจให้องค์กรของตนอย่างเหมาะสมได้อย่างไรหากมูมมงต่อโลกของพวกเขาผิดไปคนละด้าน และทุกคนจะดำเนินชีวิตโดยรู้ได้อย่างไรว่าเรื่องอะไรที่ควรเครียดและกังวล

ผมตัดสินใจจะทำมากกว่าแค่ทดสอบความรู้และชี้ให้เห็นความไม่รู้ ผมพยายามทำความเข้าใจว่ามันเกิดขึ้นเพราะอะไร ทำไมความไม่รู้เกี่ยวกับโลกนี้ถึงแพร่หลายและคงอยู่ต่อเนื่องเช่นนี้ พวกเราล้วนผิดได้บางครั้ง แม้แต่ตัวผมเอง ซึ่งผมก็ยอมรับโดยดูษณี แต่ทำให้ผู้คนถึงผิดพลาดได้มากมายเช่นนี้ ทำไมถึงทำคะแนนได้แยกว่าดี

ผมค้นพบความจริงยิ่งใหญ่ในคืนหนึ่งที่มหาวิทยาลัยระหว่างที่ทำงานอยู่จนดึก ผมตระหนักได้ว่าปัญหาไม่ได้เกิดเพียงเพราะผู้คนขาดความรู้ เพราะหากเป็นเช่นนั้นผู้คนจะตอบคำถามแบบสุ่มเหมือนลิง ซึ่งก็ยิ่งดีกว่าการตอบที่ผิดเยอะกว่าการสุ่ม ผิดมากกว่าลิง ผิดอย่างเป็นระบบ จริงๆ แล้วความรู้ที่ผิดต่างหากที่ทำให้พวกเราตอบผิดได้ถึงขนาดนี้

เอาละ! ผมรู้แล้ว! สิ่งที่ผมกำลังเผชิญอยู่ตรงนี้ หรือสิ่งที่ได้หลังจากขบคิดมาหลายปี คือปัญหาที่ยากอีกระดับ นักศึกษาด้านสุขภาพโลกของผมและคนอื่นทั้งหมดในโลกที่ผมทดสอบมาหลายปีนั้นล้วนมีความรู้ แต่เป็นความรู้ที่ล้าสมัยมาหลายสิบปีแล้ว ผู้คนยังมองโลกเหมือนสมัยที่ครูของพวกเขาเรียนหนังสืออยู่

ดังนั้น ตามการสรุปของผม การจะทำให้ความไม่รู้เหล่านี้หมดไป ผมต้องพัฒนาความรู้ของผู้คนให้ทันยุคมากขึ้น และการจะทำเช่นนั้นได้ต้องอาศัยสื่อการสอนที่สื่อสารข้อมูลได้ดีขึ้น หลังจากผมได้คุยกับอันนาและโอลา ถึงปัญหานี้ระหว่างมื้ออาหารเย็นในบ้าน ทั้งสองคนก็เอาด้วยและเริ่มพัฒนาแผนภาพที่เคลื่อนไหวได้ ผมเดินทางไปบรรยายทั่วโลกด้วยเครื่องมือการสอน

อันสวยงามนี้ และมีโอกาสไปพูดในเวทีเท็ดทอล์คที่เมืองมอนเทเรย์ เบอรลินคานส์ ในห้องประชุมคณะกรรมการของบริษัทข้ามชาติ เช่น โคคา-โคลา และอิกเกีย ในธนาคารระดับโลกและกองทุนบริหารความเสี่ยง ในกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ผมตื่นเต้นที่ได้ใช้แผนภาพเคลื่อนไหวบอกเล่าให้ทุกคนเห็นว่าโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ผมสนุกมากที่ได้บอกทุกคนว่าพวกเขาเป็นเหมือนจักรพรรดิที่ไร้ซึ่งอาภรณ์ ว่าพวกเขานั้นไม่ได้รู้อะไรเกี่ยวกับโลกเลย พวกเขาต้องการพัฒนามุมมองต่อโลกให้กับทุกคน

แต่เมื่อเวลาผ่านไป เราก็ตระหนักว่ามีบางอย่างเกิดขึ้น ความไม่รู้ที่พวกเราต่อสู้อยู่ นั้นไม่เพียงเป็นปัญหาที่หนักหนาขึ้น และสามารถแก้ได้ง่ายๆ ด้วยการแสดงให้เห็นข้อมูลเคลื่อนไหวหรือต่อให้ใช้เครื่องมือการสอนที่ดีกว่านี้ก็ตาม เพราะผมพบว่าแม้แต่คนที่ชอบการบรรยายของผม ก็ไม่ได้เข้าใจสิ่งที่ผมพูดจริงๆ พวกเขาอาจเกิดแรงบันดาลใจเพียงชั่วขณะ แต่หลังบรรยายจบก็กลับไปติดอยู่ในมุมมองลบๆ ต่อโลกเหมือนเดิม ความคิดใหม่หายไปในช่วงเวลาสั้นๆ หลังนำเสนอจบผมจะได้ยินผู้คนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความยากจนและการเติบโตของประชากรที่ผมเพิ่งพูดไปแบบมิดๆ อยู่ดี จนผมท้อเกือบจะล้มเลิกความตั้งใจ

ทำไมมุมมองเกินจริงที่มีต่อโลกนี้ถึงอยู่ยงคงกระพัน เพราะสื่อหรือสื่อผมก็เคยคิดเช่นนั้น แต่สื่อไม่ใช่คำตอบ จริงอยู่ว่าสื่อก็เป็นส่วนหนึ่งดังที่ผมจะกล่าวถึงต่อไป แต่เราต้องไม่โทษสื่อเพียงอย่างเดียว

ช่วงเวลาหนึ่งอันสำคัญในชีวิตของผมเกิดขึ้นในเดือนมกราคม 2015 ในการประชุมสภาเศรษฐกิจโลกในเมืองดาวอส เมืองเล็กๆ ที่ทันสมัยในสวิตเซอร์แลนด์ บุคคลสำคัญของโลกที่มีอิทธิพลทางการเมืองและธุรกิจของโลก ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ นักวิจัย นักกิจกรรม นักข่าว และแม้แต่เจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหประชาชาติยังมาเข้าร่วมการประชุมหลักๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมอย่างยั่งยืน ที่ผมกับบิล และเมลินดา เกตส์ ได้เข้าร่วมด้วย เมื่อผมมองไปทั่วๆ ห้องระหว่างก้าวขึ้นบนเวที ผมเห็นผู้นำของรัฐและอดีตเลขาธิการสหประชาชาติ ผู้นำองค์กรต่างๆ ของสหประชาชาติ ผู้นำบริษัทข้ามชาติยักษ์ใหญ่ และนักข่าวที่ผมเคยเห็น

ในโทรทัศน์

ผมตื่นเต้นมากตอนกำลังจะถามคำถามข้อเท็จจริงสามข้อเกี่ยวกับความยากจน การเติบโตของประชากร และอัตราการได้รับวัคซีนกับผู้ฟัง หากผู้ฟังเกิดรู้คำตอบแล้ว การนำเสนอที่ผมตั้งใจจะใช้แสดงให้เห็นว่าพวกเขาเข้าใจผิดมากเพียงใดและควรจะตอบคำถามอย่างไร คงจะไม่มีประโยชน์เลย

ผมไม่ควรกังวลขนาดนั้น ผู้ฟังระดับโลกจากหลากหลายประเทศที่จะขึ้นอธิบายความเป็นไปของโลกในวันต่อไป ๆ อีกหลายวันมีความรู้เรื่องความยากจนมากกว่าสาธารณชนทั่วไปจริง ร้อยละ 61 ของกลุ่มนี้ตอบคำถามเรื่องนี้ถูกต้อง แต่คำถามสองข้อที่เหลือ เกี่ยวกับการเติบโตของประชากร และการเข้าถึงบริการสาธารณสุขพื้นฐานนั้นยังทำได้แยกว่าลิ่งอยู่ดี นี่เป็นกลุ่มคนที่เข้าถึงข้อมูลที่ทันสมัยที่สุดและมีที่ปรึกษาที่คอยปรับข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ความไม่รู้ของพวกเขาจึงไม่ได้เกิดจากมุมมองต่อโลกแบบเก่า ๆ หรือเพราะได้รับข้อมูลพื้นฐานของโลกมาไม่ถูกต้อง

หลังจากการประชุมที่ดาไวส์ สิ่งต่าง ๆ ก็เริ่มเป็นรูปเป็นร่างขึ้น

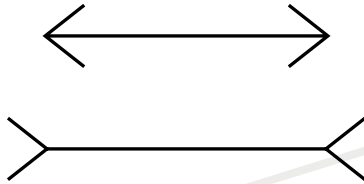
สัญญาณอันเกินจริง และมุมมองต่อโลกที่เกินจริงไปมาก

จากการใช้เวลาหลายปีในการสอนมุมมองต่อโลกโดยอาศัยข้อเท็จจริง และจากการได้ฟังว่าผู้คนตีความข้อมูลที่อยู่ตรงหน้าผิดพลาดไปอย่างไร หนังสือเล่มนี้จะช่วยข้อสรุปที่ผมได้ ว่าทำไมผู้คนมากมายไม่ว่าจะเป็นสาธารณชนไปจนถึงผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ จึงตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของโลกได้คะแนนน้อยกว่าลิ่งชิมแปนซี (และจะบอกให้ว่าคุณจะทำอะไรกับสิ่งนี้ได้บ้าง)

โดยสรุปคือ เมื่อคิดถึงโลก สิ่งที่มาคือสงคราม ความโหดร้าย ภัยธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ที่มนุษย์เราก่อขึ้น การฉ้อราษฎร์บังหลวง สิ่งต่าง ๆ ดูเลวร้าย และดูเหมือนว่าทุกอย่างดูแย่งลงใหม่ คนรวยก็รวยขึ้น ส่วนคนจน

ภาพลวงตาและภาพลวงของโลก

เส้นตรงแนวนอนทั้งสองเส้นข้างล่างนี้ เส้นใดยาวกว่า

ที่มา: Müller-Lyer Illusion via Kahneman (2011)

คุณอาจเคยเห็นภาพนี้มาก่อน เส้นตรงที่อยู่ด้านล่างดูยาวกว่าเส้นข้างบน แม้คุณจะรู้ว่าจริงๆ มันไม่ใช่ แม้จะรู้อยู่แล้ว หรือแม้ได้ลองวัดเส้นตรงทั้งสองเส้นด้วยตนเองให้เห็นว่ายาวเท่ากัน คุณก็ยังเห็นเส้นตรงทั้งสองยาวไม่เท่ากันอยู่ดี

แว่นตาของผมมีเลนส์ที่ตัดมาเพื่อแก้สายตาที่บกพร่อง แต่เมื่อมองภาพลวงตานี้ ผมก็ยังมองเห็นผิดไปเหมือนคนอื่น นั่นเพราะภาพลวงตาไม่ได้เกิดขึ้นที่ตา แต่เกิดขึ้นในสมองของเรา เป็นการตีความที่ผิดพลาดอย่างเป็นระบบโดยไม่เกี่ยวกับปัญหาทางสายตาของแต่ละคน เมื่อรู้แล้วว่าคนส่วนใหญ่ก็เข้าใจผิดเช่นกันคุณก็ไม่ต้องอายไป แต่คุณควรจะสงสัยว่าภาพลวงเช่นนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร

เช่นเดียวกัน คุณสามารถดูผลคำตอบจากสาธารณชนและเด็กอายุเช่นกัน แต่ควรสงสัยแทนว่าภาพลวงเกี่ยวกับโลกเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมสมองของผู้คนถึงตีความสภาพของโลกผิดพลาดไปอย่างเป็นระบบเช่นนั้น

สมองของมนุษย์เป็นผลจากวิวัฒนาการมาหลายล้านปี สัญชาตญาณต่าง ๆ ที่ช่วยให้บรรพบุรุษของเรามีชีวิตรอดในกลุ่มนักล่า - เก็บของป่า กลุ่มเล็ก ๆ นั้นฝังอยู่ในหัวของเราแน่นหนา สมองของเรามักจะด่วนสรุปโดยไม่ผ่านการคิดซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้เรารอดพ้นจากอันตรายที่เกิดกะทันหัน เราอยากูรู้เรื่องซุบซิบนินทาและเรื่องราวที่เกินจริงเพราะนั่นเคยเป็นเพียงแหล่งที่มาเดียวของข่าวและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เราอยากินน้ำตาลและไขมันซึ่งเป็นแหล่งของพลังงานที่ช่วยให้เรามีชีวิตรอดในยามที่ขาดอาหาร เรามีสัญชาตญาณมากมายที่เคยมีประโยชน์เมื่อหลายพันปีมาก่อน แต่ทุกวันนี้เราอยู่ในโลกที่แตกต่างไปจากเดิมมาก

ความอยากน้ำตาลและไขมันซึ่งทำให้เราเป็นโรคอ้วนกลายเป็นปัญหาสุขภาพที่สำคัญประการหนึ่งของโลกทุกวันนี้ เราต้องสอนให้ลูกหลานของเราและตัวเราเองหลีกเลี่ยงอาหารหวานและมันฝรั่งทอด ในทำนองเดียวกัน สมองที่คิดตัดสินใจรวดเร็วและอยากูรู้ในเรื่องราวเกินจริงต่าง ๆ หรือสัญชาตญาณอันเกินจริงของเรานั้นทำให้เราตีความผิดและมีมุมมองต่อโลกที่เกินจริงไปมาก

แต่ขออย่าได้เข้าใจผิดผิด เรายังต้องการสัญชาตญาณที่เกินจริงเหล่านี้ในการเข้าใจโลกและใช้ชีวิตประจำวัน หากเราต้องคัดกรองและวิเคราะห์ตัดสินใจทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาในชีวิตด้วยเหตุผลตลอด เราคงมีชีวิตรอดไม่ได้ เราไม่อาจเลิกกินน้ำตาลและไขมัน และไม่อาจให้แพทย์ผ่าตัดเอาสมองส่วนที่ทำงานเกี่ยวกับอารมณ์ออกไปได้ แต่เราต้องฝึกควบคุมการเปิดรับสิ่งที่เกินจริง มิเช่นนั้นแล้ว ความอยากรับสิ่งที่เกินจริงของเราก็จะมากขึ้นและทำให้การมองเห็นโลกตามจริงเกิดขึ้นไม่ได้ ตามมาด้วยความหลงผิดอย่างมาก

การรู้ข้อเท็จจริง และมุมมองต่อโลกโดยอาศัยข้อเท็จจริง

หนังสือเล่มนี้เป็นเหมือนการต่อสู้ครั้งสุดท้ายกับความไม่รู้ระดับโลกที่สร้างความเสียหายอย่างมากตลอดชีวิตของผม เป็นความพยายามครั้งสุดท้ายที่จะสร้างผลกระทบต่อโลก คือการพยายามเปลี่ยนแปลงความคิดของผู้คน ลดความกลัวอันไร้เหตุผล และหันเหพลังความคิดไปในทางที่สร้างสรรค์ ในการต่อสู้ก่อนหน้านี้ฉันใช้ชุดข้อมูลจำนวนมาก ซอฟต์แวร์ที่ช่วยเพิ่มความเข้าใจ รูปแบบการบรรยายอันกระตือรือร้น และดาบปลายปืนสวีเดน เป็นอาวุธในการต่อสู้ ซึ่งนั่นยังไม่เพียงพอ ผมหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นอาวุธที่ดีพอ

ข้อมูลในหนังสือเล่มนี้เป็นสิ่งที่คุณไม่เคยรู้ เป็นข้อมูลที่จะช่วยเยียวยา รักษา เป็นการเข้าใจที่นำไปสู่ความคิดที่สงบ เพราะโลกนี้ไม่ได้มีอะไรดราม่าอย่างที่เห็น

การรู้ข้อเท็จจริงก็เหมือนอาหารสุขภาพและการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอที่สามารถเป็นและควรเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคุณ เมื่อคุณเริ่มฝึกใช้การรู้ข้อเท็จจริง คุณจะเปลี่ยนมุมมองต่อโลกที่เกินจริงไปมากให้เป็นมุมมองต่อโลกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง คุณจะตัดสินใจได้ดีขึ้น ระวังรู้ถึงอันตรายและทางเลือกที่แท้จริงต่าง ๆ และหลีกเลี่ยงความเครียดต่อเนื่องในสิ่งที่ผิด

ผมจะสอนคุณให้รู้ทันเรื่องเล่าที่เกินจริง และให้เครื่องมือการคิดที่จะช่วยควบคุมสัญชาตญาณเกินจริงในตัว แล้วคุณจะเลิกเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ผิด เกิดมุมมองต่อโลกที่อยู่บนข้อเท็จจริง และเอาชนะสิ่งขมปนที่ได้ทุกครั้ง

กลับไปทีละครสัต์

ผมมักจะแสดงการกลืนดาบหลังจบการบรรยายหลายครั้งเพื่อแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ดูเหมือนจะเป็นไปไม่ได้นั้น จริงๆ แล้วเป็นไปได้ ก่อนการแสดงกลืนดาบ ผมจะทดสอบความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงของโลกกับผู้ฟัง จากนั้นจะแสดงให้เห็นว่าโลกนี้ต่างจากที่พวกเขาเข้าใจอย่างมาก ผมจะพิสูจน์ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงหลายอย่างที่พวกเขาคิดว่าไม่น่าจะเกิดขึ้นได้นั้นได้เกิดขึ้นแล้ว ผมพบอุปสรรคมาตลอดในการทำให้ผู้คนอยากรู้ว่าอะไรบ้างที่เป็นไปได้ อะไรที่แตกต่างจากที่พวกเขาเชื่อและจากที่พวกเขาเห็นในข่าวแต่ละวัน

ผมแสดงการกลืนดาบเพราะต้องการให้ผู้ฟังตระหนักว่าสัญชาตญาณของพวกเขาผิดได้มากเพียงใด ต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่าผมจะสื่ออะไร ทั้งจากการกลืนดาบและจากข้อมูลเกี่ยวกับโลกที่กล่าวไปก่อนการกลืนดาบ ต้องการให้รู้ว่ามันขัดแย้งกับความคิดที่เขามีอยู่เดิมมากเพียงใด ไม่ว่าจะสิ่งไหนจะดูเป็นไปไม่ได้เพียงใด มันก็เป็นความจริง

ผมไม่ต้องการให้ผู้คนที่ได้ตระหนักแล้วว่าเข้าใจโลกผิดรู้สึกอับอาย แต่ให้เกิดความที่งอแงเล็กน้อย เกิดแรงบันดาลใจ และความอยากรู้อยากเห็น ผมรู้สึกตอนดูละครสัตว์และทุก ๆ ครั้งที่พบว่าตัวเองคิดผิดไป “โห เป็นไปได้จริงๆ เหรอเนี่ย”

หนังสือเล่มนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับโลกและแสดงว่าโลกจริงๆ นั้นเป็นอย่างไร มันยังเกี่ยวกับคุณ และอธิบายว่าทำไมคุณ (และแทบจะทุกคนที่ผมเคยพบเจอ) จึงไม่มองเห็นโลกอย่างที่มันเป็น หนังสือเล่มนี้บอกว่าคุณจะทำอะไรกับสิ่งที่เกิดขึ้น และนั่นจะทำให้คุณคิดทางบวกมากขึ้น เครียดน้อยลง และมีความหวังมากขึ้นได้อย่างไร เหมือนเวลาเดินออกจากเต็นท์ละครสัตว์แล้วกลับเข้าสู่โลกแห่งความเป็นจริง

ดังนั้น ถ้าคุณอยากจะมีชีวิตที่ถูกต้องแทนที่จะอยู่ในฟองอากาศต่อไป หากคุณอยากเปลี่ยนแปลงมุมมองต่อโลก หากคุณพร้อมที่จะคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลแทนที่จะตอบสนองด้วยสัญชาตญาณ และหากคุณเป็นคนถ่อมตน ใฝ่รู้ และพร้อมจะตกตะลึง ก็ขอให้อ่านหนังสือเล่มนี้ต่อไป